Lösnummer 15 öre

8:ÅRG. N:r 44

TIDEVARVET

1 NOV. 1930

TIDEVARVET

den 1 November 1930 innehåller:

Pengar eller åslkter.
Ledande artikel av **Elisabeth Tamm.**

•

Valbrev till Tidevarvet.
Från Göteborg av —ll.

•

Siaren från Mantua
av **professor Johan Bergman.**
I anslutning härtill *Utdrag ur sjätte sången av Vergilius Aeneid:* **Aeneas uppsöker sin fader Anchises i dödsriket.**

•

Åtta år
i fascismens hemland
av **Pier Gudro.**

•

Drömmaren i Lund.
Om Arnold Norlinds dagbok av
Elin Wägner.

•

Några böcker
anmälas av **Elsa Wilkens.**

Vad har hänt?

DE SVENSKA KVINNORNA ha med samfällda opinionsyttringar givit till känna att de inte längre förgäves vilja vänta på lösningen av frågan om moderskapsskydd. Följande stora kvinnoorganisationer ha i skrivelser till Kungl. Maj:t begärt att proposition med förslag till lag om moderskapsskydd måtte föreläggas nästa års riksdag:

Frisinnade Kvinnors Riksförbund, Frisinnade Folkpartiets Kvinnogrupp, Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund, Kvinnliga Fackliga Samorganisationen, Allmänna Valmansförbundets Centrala Kvinnoråd (representerande 55 olika sammanslutningar), Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund, Svenska Kvinnornas Nationalförbund, Fredrika Bremerförbundet, Kristliga Föreningen av Unga Kvinnor, Svenska Kvinnors Medborgarförbund.

DR LYDIA WAHLSTRÖM drar i Stockholms-Tidningen en lans för likalönsprincipens bibehållande — i en kritik av 1928 års lönekommittés förslag.

»Detta är verkligen ett sätt», säger dr Wahlström till sist, »att blotta sina psykologiska egendomligheter, som kvinnorna ha skäl att vara tacksamma för. Ty efter ett sådant avslöjande av spelet bakom kulisserna är det all anledning att direkt av riksdag och myndigheter söka få besked, om 'lagarnas anda' hädanefter i vad som rör kvinnor skall anses vara en annan än när det gäller män. Svaret på denna fråga kommer att kräva uppmärksamhet från alla medborgargrupper, icke endast från kvinnornas sida. I dag dig, i morgon mig!»

Man lägger märke till hur den liberala tidningen vidtagit alla försiktighetsåtgärder för att de i artikeln framförda åsikterna inte må förblandas med tidningens egna.

VÅR FÖRSTA KVINNLIGA minister, fru Alexandra Kollontay, Sovjet-Rysslands fullmyndiga representant, drog på torsdag i sjuglasvagn upp till Stockholms slott.

FÖR ÖVRIGT HAR DET HÄNT att den för Tidevarvets läsare kända *Röpeckas Guvernant*, fröken *Ida Bäckman*, fått upprättelse med avseende på hennes bok över Gustaf Fröding, som för några år sedan rönte skarp kritik. Ny resning i målet har skett i tidningen Fönstret genom en erkännsam artikel av herr Sven Stål m. fl.

Vi uttala vår glädje häröver.

Redaktionen

Skalden Vergilius' 2000-åriga minne.

Ur VI sången i Sagan om Aeneas. I tolkning av Johan Bergman.

Lydande heliga bud går Aeneas upp emot höjden
till den vördade ort, där Apollo härskar och dyster
höga Sibyllan bor i sin ödsliga, ensliga grotta,
hon vars andé och själ, av den deliske siareguden
helgad och vishetsfylld, kan skåda de kommande öden.
Just framför dörren hon stod. Då blektes på kinderna färgen,
håren reste sig upp, och bävande hävde sig bröstet.
Gudaingivelsens makt förstorar och höjer gestalten,
mänskotal ej går från de inspirerade läppar,
när hon är nära sin gud. »Varför dröjer du?» ropar hon högljutt.
»Man från Troja, gör bön, gör löfte, ty annars det aldrig
öppnar sig, undrens hus.» Så sägande tystnar Sibyllan.

Nu sig öppna med ens de väldiga portar
— icke av människohand — och nu ljuder det siande talet:
»Äntligen ro dig beskärts från havets tusende mödor,
dock, dig bida på land långt värre. — — —
Hjälten talar på nytt: »Tro icke, o jungfru, att någon
möda mig varder för svår eller oförväntad mig mötet.
Ett allena jag ber: det sägs ju, att skuggornas konungs
portar öppna sig här, och den sjö, dit Acheron rinner.
Låt det förunnas mig då att få skåda min älskade fader,
lär mig hans bonings väg, upplåt mig dess heliga portar.»
Så han talte och bad, medan altarets horn han berörde.
Sierskan svarade så: »O gudaborne Aeneas,
troiske hövding, Anchises' son! Det är lätt att gå neder,
öppen för kommande står var stund den averniska porten,
det som är svårt är att gå till de levandes länder tillbaka —
det är den svåraste konst. Helt få den vägen ha vandrat. — —»

Här hon ställer nu fram, prästinnan, att offra åt Hades
två par kolsvarta nöt, och vin hon gjuter på hjässan, — —
beder till Hekate högt, som i Hades har makt och i himlen.
Morgonens ljusning kom. Då hände det tecken och under:
jorden skalv, där han stod, och bergens skogiga åsar
rörde sig: hundar han hör högt ljuta i gryningens dunkel,
skuggornas drottning är när. »Bort, bort», nu ropar Sibyllan,
»alla som vigning ej fått! Viken hädan ur heliga lundar!.
Skrid du vägen framåt! Och drag ditt svärd utur skidan!
Nu spörjs, om du har mod, om hjärta du har uti bröstet.»
Nu hon talar ej mer men störtar sig fram genom valvet,
Hadesportarnas valv, och utan att darra han följer.

Dolda i skuggor och natt de vandrade nu genom Hades
ödsliga stigar fram i dödens och tomhetens rike,
som vid det sparsamma ljus, som den molnbeslöjade månen
sprider i skogars djup, när Jupiter skuggornas mantel
svept över himmelens rund och de växlande färger försvunnit. — —
Fader Anchises nu stod längst in i den grönskande dalen,
där av själar en hop voro samlade, redo att börja
snart emot solljus värld sin väg, till förnyade jordliv,
mönstrade just sin ätt, sina älskade ättlingars skara,
såg deras ödens väg, deras makt, deras tankar och viljor.
Skyndande mot sig han såg på en stig genom gräset Aeneas,
fröjd grep åldringen då, fram sträckte han händerna bägge,
tårarna runno på kind och en hälsning flög från hans läppar. — — —

Nu föll Aeneas blick på en avskild lund uti dalen,
susande kronor han hör, och det skymtar ett vatten därnere.

(Forts. å sid. 6)

FRÅN TVÅ FÖNSTER.

Öppet brev till Fru Elin Wägner.

Kära fru Wägner, jag har med största intresse, ja spänning, läst er artikel i Tidevarvet: »Mellan två diktaturer». Då jag vet, att vi båda av historiens vidare utveckling hoppas, önska och frukta nästan detsamma, synes mig vårt motsatta ställningstagande till de senaste händelserna beaktansvärt och intressant. Det rör sig ju icke om en meningsskiljaktighet mellan två personer, utan om en meningsskiljaktighet hos två personer som se världen genom olika fönsterglas, ni genom svenskt, jag genom österrikiskt.

Ja, jag medger gärna att jag är påverkad av det partihat och de partistrider som vi nu upplevat i Österrike och Tyskland. Men jag tror att jag måste vara det, så sant jag har ett mänskligt hjärta. Men icke sant, ni måste också medge att ni i ett land med så gammal och stabil kultur som Sverige sitter på långt avstånd från händelserna. Var snäll och missförstå mig icke. Man kan också i stället för avstånd säga dis-

(Forts. å sid. 6).

Maria Lazar och Elin Wägner i samtal.

Svar till Fru Maria Lazar.

Kära fru Lazar!

Från vårt svenska hörn av världen ha vi här på Tidevarvet alltid bjudit till så gott vi kunna att förstå läget och stämningarna ute i världen. Detta i känslan av att det inte finns någon avkrok, inga avstånd, intet oberoende, även om det till en tid kan se så ut. Men vi ha fullt klart för oss den oerhörda svårigheten av inkänning i andra folks svårigheter, konflikter och lidanden. Vi veta att vi ofta brista, inte bara i kunskap men också i fantasi och medkänsla.

Det var därför med ett visst inre motstånd som jag i artikeln »Mellan två diktaturer» gick emot er uppfattning av det europeiska läget, av er beteckna som ögonblicket före den stora sammandrabbningen mellan marxister och antimarxister. Jag tror att jag förstår, varför ni står där ni står och skriver det ni skriver, och jag erkänner självfallet det övertag ni har genom större erfarenhet av hur konfliktläget ter sig ute i Europas medelpunkt.

Men jag vägrar fortfarande att medge att Europa icke har något annat program än en våldsam uppgörelse för eller emot socialismen. Det är sant att jag inte är hungrig, tuberkulös eller arbetslös, och jag vet inte alls vilken åskådning, som skall tränga sig på mig, när jag kommer i det läget. Men jag kan inte tänka mig att min överblick den gången blir större än den är nu, kanske inte heller mindre men i varje fall icke större. Det är just för de hungrigas, sjukas och förtvivlades skull det är oerhört viktigt att ett

(Forts. å sid. 6).

SLOTTS THÉ

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HOGLANDERNA OCH SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPÄDASTE SKOTTEN Å THEBUSKEN

konsum gröna bilar med goda bullar

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

Tandläkare *T. Lagerholms*
Tandklinik
Drottninggt. 50 (vid Klarabergsg.)
Högmodern utrustning. Röntgen.
Skilda behandlingsrum.
Endast legitimerade tandläkare.
BILLIG TANDVÅRD
Öppet 9—7, lörd. 9—4. Tel. 4 48

ADVOKATER
Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Frälsningsarméns
Alkoholisthem
Kurön
(Atnjuter statsbidrag)
Två timmars ångbåtsresa från Sthlm.
Prospekt och övriga handlingar sändas från Socialsekreteraren, Östermalmsg. 24, Stockholm.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryg't och ogen., välrek.
Tel. 778 24

Gymnastikdräkter
av trikå till alla åldrar, av tyg på beställning. Stort lager av N. F. K.-livstycket för barn och vuxna.
Promenadskodon, bredare o. smalare, med och utan klack, finnes och kan beställas i
Anna Ahlströms
Manufaktur- och Sybehörsaffär
GÖTGATAN 95. Tel. Sö. 31 184

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

Olga Elmdahl
MODEMAGASIN
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM

S. E. F:s Stockholmsavdelning
ELDBEGÄNGELSEBYRÅN
SVEAVÄGEN 25, 2 tr. (hiss)
Öppen 10—4.
Lördagar och helgdagsaftnar 10—2.
Norr 22 00 för eldbegängelser, urnor och kolumbarieinsicher.
Norr 22 80 för upplysningar och medlemsnämnningar.
Engångsavgift 10 kr., för begravningsförsäkrad 5 kr.
Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Hälsingborg.

Den 1 nov. 1930.

Pengar eller åsikter.

Socialdemokrater och höger ha kommit överens om, att ett tvåpartisystem är det enda riktiga. I soc.-dem. ungdomsförbundets tidskrift »Frihet» heter det, att »allt det åsiktsutrymme, som behöves för *en hygglig karl* kan det lika bra bli plats för, om det existerar två partier, eller om det finns ett halvt dussin eller flera». Ja, man skulle kunna fråga vad menas med »en hygglig karl» i politiken. Men låt oss antaga, att det betyder den medborgare, man eller kvinna, som inte kompromissar mer än flertalet, som inte säljer sig för ett mandat eller en personlig fördel mer än andra och som inte röstar emot sin övertygelse oftare, än när partiet så kräver. Vi äro ändå inte förvissade om att »en hygglig karl» med säkerhet kan ansluta sig till ett av två partier. N. D. A. har visserligen förklarat sitt gillande. Båda parter tala om, att maktbalansen skulle bibehållas och likaså möjligheten för olika åsiktsriktningar. Det förra är ovedersägligt, det senare blir sprängkilen. Ingendera av parterna berör frågan, varpå tvåpartisystemet skulle grunda sig. Vad är det, som skall dela upp folket i två delar? Finns där verkligen två, och endast två, strömningar i världen på vilka man kan grunda en övertygelse. Må vara — men därom är påtagligen nu inte fråga. Man menar väl snarast en borgerlig samling och ett arbetarparti, vars inrikespolitik skulle vara klasspolitik. Och vem, som får överhand beror till stor del på dess utrikespolitik. Det är snarare ett tvåklassystem än ett tvåpartisystem, man vill arbeta fram, helt enkelt en strid om penningen, där var och en skall kämpa för sin egen skull.

Det är möjligt, att detta är en mycket praktisk anordning. Det är också möjligt, att det går därhän. Dock blir det aldrig bestående. Då och då kommer där alltid att uppstå människor — som icke är »en hygglig karl» — med *åsikter* som resa sig mot livets värdering enbart i pengar, och de ska samla ett fåtal eller ett flertal kring sina åsikter. Och tvåpartisystemet är åter brutet.

—

Trygghet
när Ni genom
Folket
och
Samarbete
Kooperationens försäkringsanstalter

Valbrev till Tidevarvet.

Göteborg den 24 okt.

Hösten har detta år varit synnerligen ägnad åt val. Tidningarna innehålla varje dag valresultat både från vårt eget kära fäderesland och från utlandet. För oss göteborgare är den stora dagen i morgon den 25 okt. Då går nämligen stadsfullmäktige- och elektorsval av stapeln.

Var skall jag då på valdagen lägga min röst? Som svar på denna fråga dala så gott som varje dag kilovis med tryck ned i min brevlåda. Skall jag rösta med »Samhället främst» eller med »Arbetarpartiet»? Man har nämligen här i Göteborg delat upp sig i två block, som anges av de olika partibeteckningarna. Borgerlig samling alltså — mot socialdemokraterna. Inom »Samhället främst» befinna sig såväl högern, som liberala och folkfrisinnade. En uppdelning till vilken man hållit tillgodo med kommunismen som vägvisare.

Tillvaratagandet av överskottsrösterna är det dominerande i motiveringen för den borgerliga samlingen. Som god tvåa kommer uppgiften att skapa *borgerlig majoritet* i stadsfullmäktige. Denna uppgift förefaller att vara mycket angelägen. Anledningen är dock inte den, som man närmast skulle förmoda, beivrandet av uppenbara missbruk av den nuvarande socialdemokratiska majoriteten. Det är mot framtiden, man måste göra sin frontställning, socialdemokraterna under den nya, ännu okända, stadsfullmäktigeperioden, de nya nämnen på listorna.

En valtalare och kandidat ansåg, att i och med rösträttens genomförande både gemensam front med socialdemokraterna mist sitt berättigande. Nu gällde det de ekonomiska frågorna, och liberalerna hade att hävda det fria ekonomiska initiativet. Denna talarens uppfattning reducerades dock betydligt av valrörelsens huvudtalare, prof. Segerstedt. Han hävdade att vissa gränser för den ekonomiska friheten måste fordras, och att det *»avvägningen»* mellan enskild och allmän ekonomisk verksamhet, som är partiskiljande.

Vad kvinnorna beträffar synes någon ökning av den kvinnliga representationen inom stadsfullmäktige icke vara inom synhåll. Högern har på valbar plats en, som förut, socialdemokraterna två, som förut, och liberalerna en. I stället för fru Burman-Andersson, som avsagt sig, har uppsatts fr. Nanny Lindström. Ett utbyte alltså, ingen ökning.

För övrigt är valrörelsens innebörd och mål, inom de fält den borgerliga samlingen överspänner, tämligen jämnt formulerad så: borgerlig majoritet, ingen skattehöjning, helst sänkning, bostadsbyggande åt de allra fattigaste efter en lägre standard, som ersättning för nödbostäder och utdömda lägenheter. Man kan nog med en ganska stor grad av säkerhet förmoda, att den borgerliga samlingen utefter denna programlinje förblir obruten. Att bygga för de allra fattigaste har en bismak av välgörenhet, som i alla tider tilltalat konservativ livsåskådning.

Ja, i morgon ska vi alltså söka ge ett svar på, vad vi fått ut av det hela. Stora annonser, vackra porträtt, vårdiga affischer, fina valtryck av alla de slag tävla om vår uppmärksamhet. Vår mening är denna dag mycket eftersträvansvärd.

25 okt. I dag vrålа högtalarna, musiken spelar upp från bilar som susa runt i sta'n, från luften singla flygblad ned över allt. Detta för att påminna oss om dagens betydelse, och vikten av att vi lägga vår röst på »rätt» ställe. Följande uppförande frågor, införda som annons, prydde i dag stadens alla borgerliga tidningar: »Vill Ni ha *socialistförtryck, strejk, blockad och bojkott?* Rösta då med Arbetarepartiet. Vill Ni ha kvar *Er urgamla frihet?* Rösta då med valsedeln Samhället främst. Tag borgerliga, liberala och frisinnade listor.» Reflektionerna göre sig själva, som det brukar heta.

En tanke har jag dock till slut inte kunnat återhålla, inte minst inför denna sista valrörelse. Vad kan det inte betyda, att en valrörelse blir allt dyrbarare? Den stackars demokratien hotas av så många faror, lurar inte här åter en? För högern splear kostnadsfrågan ingen roll. Där är man ju van att räkna duglighet och rätt till inflytande efter taxeringskalendern. Och så är väl demokratien inte så värst uppskattad på det hållet. Men för de partier, som kämpat för demokratien och vilja slå vakt om den, kan frågan bli av allvarligaste innebörd. Behöver en valrörelse verkligen göras så dyrbar? Varifrån skall pengarna komma? Frågan kan bli trängande. Och — ingenting fås för inte.

—ll.

P. S. 27 okt.

Valresultatet har i kväll radierats till lyssnande och intresserade väljare. Som redan i söndagstidningarna meddelades var den totala röstökningen över 25 000. Spänningen var stor. Vart hade dessa gått? Socialdemokraterna erövrade lejonparten 18 000, högern tog 7 000 de liberala och frisinnade 2 000. Kommunisterna förlorade 7 mandat och blev alltså fullkomligt utslagna. Alla deras mandat gick till socialdemokraterna, som erövrade 32 mandat mot förut 25. Alltså klar socialdemokratisk majoritet utan kommunststöd. Högern vann de två mandat som de liberala och frisinnade förlorade. Det borgerliga blocket ökade alltså icke sina platser, resultatet blev endast en ökning av två platser på högerkanten, med motsvarande förlust för de liberala. Målet, borgerlig majoritet, förverkligades icke. Om man icke önskade en högerseger, var resultatet ur liberal synpunkt värd det pris, som i och med den borgerliga samlingen betalades?

D. S.

Kom ihåg

DE KVINNLIGA KÅRSAM-MANSLUTNINGARANAS

Opinionsmöte

Fredagen den 31 okt.
Kl. 8 e. m.
i Konserthusets stora sal,
Stockholm.

—

Vilja kvinnorna finna sig i att berövas sin lagliga rätt?

Arbete och lön.

»Teoretiskt kunna män innehava även de lägre befattningarna och kvinnor de högre, men i praktiken räknar man med såsom regel, att de förra skola innehavas av kvinnor, de senare av män. En dylik fördelning av arbetskraften förutsätter man skola åvägabringas genom rekryterings- och befordringsåtgärder.»

Detta är som bekant 1928 års lönekommittés uppfattning av likalönsprincipen.

Mot denna uppfattning har Akademiskt Bildade Kvinnors förening vänt sig med en skrivelse till Kungl. Maj:t. Föreningen framhåller att även om de rekryteringsmetoder, som kommittén i sitt förslag föreordat delvis verkligen tillämpats, synes det upprörande att man i ett kommittébetänkande åberopar principer, vilka innebära en uppenbar kränkning av gällande lag.

Kungl. Maj:t har, säges det i skrivelsen, redan med all önskvärd tydlighet tagit avstånd från den av kommittén hävdade uppfattningen, genom sitt upphävande den 17 september 1927, av generalpoststyrelsens tidigare beslut om tillsättande av tre lediga postassistentbefattningar.

Den nya försvarskommissionen.

Den nyaste försvarskommissionen är tillsatt. Därom är inte mycket att säga. Riksdagen har begärt en utredning, och denna skall verkställas. Härtill har förordnats några militärer och åtskilliga riksdagsmän. Hr P. A. Hansson som ordförande är en borgen för att 1925 års försvarskommittés traditioner upprätthållas. Att hr K. A. Bratt förordnats som sakkunnig är antagligen ett utslag av borgerligt frisinne, hr Bratt, den gåtlikt talande, som ibland gör ett stort nummer av sin egen pacifism och ibland avhänar pacifismen. »Även möjligheterna för isolerad, nationell avrustning undersökes», står det. Men vem inom kommittén företrädet denna riktning utom hr Lindberg? Det är ett krävande uppdrag och fordrar mycken slagfärdighet av annan art än den med kulor och giftgaser för framläggandet av vägande skäl för en ny grundsyn.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet, yttrade chefen för försvarsdepartementet, statsminister Ekman: »Den särskilda fackkunskap på olika områden som i övrigt för arbetets bedrivande visar sig behövlig, torde lämpligen böra ställas till kommissionens förfogande i den formen, att personer med erforderliga kvalifikationer av chefen för försvarsdepartementet förordnas att biträda kommissionen med föredragning av angivna frågor, speciella utredningar och utarbetande av förslag.»

Detta yttrande inrymmer utvägar och möjligheter.

Kungl. Maj:t meddelade i detta sammanhang följande riktlinjer:

För säkerställande av en god och på likställighet grundad rekrytering av assistentbefattningar och högre tjänster i postverket, böra även kvinnliga befattningshavare lämnas tillfälle att genom tjänstgöring på olika platser och under skilda förhållanden ådagalägga sin lämplighet i förevarande hänseende.

Kommittén har inte ansett att de metoder, som kommit till användning inom statsförvaltningen, för att ta bort kvinnornas rätt enligt behörighetslagen, böra tillämpas i undervisningsväsendet och föreslår därför inplacering i lägre lönegrad av kvinnliga lärare.

Den förutsätter emellertid att staten vid tillsättandet av dessa platser utser den mest kompetenta sökande — examensmeriter och andra teoretiska kvalifikationer skola enligt kommittén vara avgörande.

Varför då, frågar Akademiskt Bildade Kvinnors förening, låta en annan värdesättning komma till uttryck i lönen?

De statsfinansiella skälen, fortsätter skrivelsen, åberopas endast då det gäller folkskollärarkåren. Då borde man åtminstone tagit ett steg i rätt riktning och genomfört likalönsprincipen för fullmaktstjänster, där orättvisan faller särskilt i ögonen och minskat marginalen i löneskillnad mellan män och kvinnor i andra befattningar. När kommittén underlätit detta har den försvårat uppgiften för framtiden, enär vid kommande löneregleringar de statsfinansiella skälen, om en dylik minskning ej äger rum, med minst lika stor styrka som nu kunna göras gällande.

Med instämmande i rektorerna Anna Sörensens och Marianne Mörners reservationer hemställer föreningen

att kvinnliga innehavare av fullmaktstjänst och annan befattning inom det statliga undervisningsväsendet erhåller samma behålna lön som motsvarande manliga befattningshavare, samt

att principen om lika lön för man och kvinna i samma befattning även genomföres beträffande kommunalt anställda lärare.

ÅTTA ÅR.

Den 28 oktober 1922 var det som fascisterna med sin Marsch på Rom tillvällade sig herraväldet i Italien. Åtta år alltså inom kort sedan den där upprörda hösten som för den som »var med» synes som upplevd i går.

Åtta år! »Och hur länge skall det ytterligare räcka» — — — frågas det utanför Italiens gränser. Ej därinom. Där vet man alltför väl hur fascismen långsamt men säkert trängt in överallt, bemäktigat sig allt, »normaliserat» allt i enlighet med sina principer. Där har man dessutom — i många fall — alltför stark känsla av världsnuets våldsamma kriser och omvandlingar för att tycka det vara lönt att börja profetera om en morgondag som synes mer än någonsin oviss.

Men utanför Italiens gränser frågas det, och profeteras också. För få dagar sedan pryddes Vossische Zeitungs första sida av ett långt telegram vari det förkunnades att fascismen nu stod inför sitt mycket mycket snara fall: det ekonomiska tillståndet som länge varit förskräckande dåligt hade under de sista veckorna plötsligt försämrats, en katastrof kunde ej längre undvikas, den fascistiska regimens tillvaro kunde nu räknas i dagar. Vi, som här nere läste »den uppseendeväckande nyheten», behövde inte besvära oss med att se efter avsändningsorten. Vi visste ändå varifrån telegrammet kom: från Paris, från emigranternas byrå.

I Bryssel har hållits rannsakning om det i fjol förövade attentatet mot den italienske kronprinsen, och i samband därmed ha alla de italienska emigranternas ledare samlats i den belgiska huvudstaden och, till attentatorns försvar, givit långa redogörelser om tillståndet i Italien och åtskilliga förutsägelser om vad nu — inom kort — kommer att där hända.

Det är en egendomlig grupp av antifascister som slagit ring om De Rosa, Nitti, f. d. konseljpresidenten, liberal på ett sätt som, exempelvis i Sverige, skulle räknas för konservativ. Turati, den förre socialistledaren. Salvemini, historikern, som numera stämplas liberal men som i själva verket alltid varit politisk »vilde». Signora Roselli, engelska av börd, ingift i en familj vida känd för sitt hat till fascistregimen. Rossetti, »krigshjälte», innehavare av guldmedalj för tapperhet i kriget, politisk analfabet. Ferrari, ultrakatolik, representant för just det parti Nitti under sin makts dagar oförsonligast förföljde.

Olika som de äro, ha emellertid deras vittnesmål varit varandra förbluffande lika. Var och en av dem har nämligen först och främst talat om sig själv, sina lidanden, sina förtjänster, sina oförskyllda förföljelser. Var och en har visat en påfallande oförmåga att höja sig till en vidare syn, ett mer objektivt bedömande, ett klarare avvägande av huvud- och bisak. Och var och en har — sist men icke minst betydelsefullt — ådagalagt att han eller hon mycket litet vet om fascismens nuvarande ställning i Italien, om landets utveckling under de, för flertalet ganska många, år som förgått sedan vederbörande lämnade sin egen jord.

Då jag i belgiska, franska och tyska tidningar följt De Rosa-processens faser har jag för första gången förstått varför fascistregeringen efter Matteottimordet så ivrigt tiggde Frankrike om att taga emot en mängd av de då nyvordna antifascister som den förra skyndade sig att expediera bort ur landet. Intet tar i själva verket så bort gadden från en politisk motståndare som en lång exil. Hur »väl underrättad» han än är, vet han likväl aldrig tillräckligt för att kunna tala om tillräcklig myndighet, för att kunna sätta in sin kritik på de egentligt ömma punkterna. Hans röst blir i mer än en mening avlägsen, hans uttalanden falla så ofta tomma till marken.

Det har Bryssel-vittnesmålen tydligare än alla föregående böcker och artiklar och intervjuer bevisat. Nitti har i mörkaste färger målat Italiens finansiella läge och förutsagt att sammanbrottet nu stode omedelbart för handen — en förutsägelse som givetvis skulle kunna intressera om den ej av honom gjorts så ofta att den numera går en fullständigt likgiltigt förbi. Salvemini — historiker som sagt — har talat om svårigheten att skriva historia i ett land så blottat på frihet som Italien. Rossetti har återkallat sina bragder under kriget och sina personliga förföljelser. Signora Roselli har återberättat orons dagar i Firenze under den tid, då den s. k. skvadrismen ännu var officiellt erkänd och tillåten. O. s. v., o. s. v. Förgäves letar man efter ett tändande ord, en kritik som går på djupet, ett försök att glömma det lilla egna för det stora som är fäderneslandets väl. Och förgäves, det måste upprepas än en gång, letar man efter verklig kunskap om vad som i detta deras fädernesland försiggår. Allt det de kommit med är så välkänt, så gammalt, så stött och blött.

Liksom för övrigt det mesta av vad deras meningsfränder som stannat i Italien pläga för sin del komma med. Så strängt genomförd är kontrollen att även de ofta nog stå underligt utanför. Och så litet förmå även de flesta av dem höja sig över de rent personliga svårigheterna och obehagen. Ingen vet givetvis vad som rör sig på djupet och vad som kan växa fram som reaktion mot en riktning som lika litet som någon annan kan tänkas förbli evigt. Ingen vet heller vad som sker i det ögonblick då en regim som vilar på en ende — mister denne ende — vad den dock en gång måste göra. Men visst är, att så länge fascismens fiender äro av den art som de nu för det allra mesta äro, så länge finns det ingen större anledning till att börja grubbla över med vad för ny festdag man skall »döda» fascismens nuvarande stora dag, revolutionens minnesfest, den 28 oktober.

Roma oktober 30.

Pier Gudro.

Remington Portable

Den idealiska skrivmaskinen

på resor, för hemmet och det mindre kontoret.

Försök vår nya modell med korrespondentsbulator.

Demonstreras på begäran!

Remington Typewriter Co. A/B

Stockholm, Göteborg m. fl. städer.

Några böcker.

Ivan Oljelund och Martin Koch ha gett ut var sin samling kåserier av det lätta slag som tidningspressen fordrar. Ivan Oljelund: »Allvar och löje» väger naturligtvis tyngre ty en man som tänker kan prägla även obetydliga ting med sin tanke. Blott i titelessayen och resonemanget om försökskäktenskapet finner man dock igen något av djupsinnet i förra årets utmärkta bok »Ett». För den bokens skull förlåter man författaren att han i år gett ut lättare gods.

Martin Koch är en strålande stilist. Han målar livligt och träffande sina upplevelser under krig och efter krig i det Frankrike där han insupit livsluft i så många år. Svensken har ju alltid anledning att häpna inför ett psyke så olikt hans eget och de av Martin Kochs läsare som inte själva varit i Paris och fått kontakt med det franska lynnet, kunna med fördel taga del av hans små äventyr och bekantskaper. Att de därvid ej riskera att komma i kontakt med livets trista allvar eller själens djupare problem skall man ej lägga författaren till last. Hans mål har säkert ej gått utöver det att vara underhållande.

Erik Wilhelm Olson (märket Eveo) hör också hemma i tidningsvärlden men hans noveller inrangera honom med allt större rätt bland våra skönlitterära författare. Samlingen för i år heter »Black bottom» och dess titelnovell ger den moderna visionen av ett radiokapell och dess lyssnare i olika vrår Europa runt... Ett bra uppslag, som kommer oss att tänka på modern regi i »Hoppla vi lever...». Eveo har dock intet av det rafflande sensationsmättade. Han fångar sina läsare med finare medel, ett utpräglat sinne för nyanserna i den mänskliga komedien. Särskilt är det motsatsen mellan våra chimärer och verkligheten som han med fin humor klarlägger. En professor söker sig till »en intelligent kvinna» enligt hans begrepp, nämligen en som kan diskutera och förstå hans arbete men finner till slut att hans egen »obildade» hustru just hade den rätta intelligensen för honom. Två människor i »Pensionatskomedi» äro förälskade i varandra men när sommaren är förbi och plikterna kalla går det upp för dem hur litet känslorna voro värda. Det låter enkelt särskilt i referat men Eveo förstår att fängsla oss med sina korta avsnitt ur livet både mänskligt och litterärt.

Py Sörman har gett ut sin fjärde roman, betitlad »Den blå lyktan». Trots det blåa sken som stundom sprider sig från denna lykta över bokens blad, har författarinnan blick för verklighetens värld och ger bland annat pigga glimtar ur tidningsvärlden. Den unge hjälten förefaller

(Forts. å sid. 6)

NK

Fru Shopman handlar åt Er hos NK!

Hela Sverige vet vid detta laget vem och vad Fru Shopman är och hennes uppgift till allmänhetens tjänst hos NK. Är Ni trött eller väntar Ni besök och har svårt gå ifrån eller över regnet från grå ting himmel och Ni vill slippa få skor och kläder förstörda - stanna då bara lugnt hemma och ring upp NK:s »Kundtjänst» och tala med Fru Shopman, som snabbt och säkert utför alla Edra uppdrag. Och för alla som äro bosatta utom Stockholm är Fru Shopman till en helt enkelt ovärderlig hjälp, man endast ringer eller skriver till henne om sina önskemål och hon köper åt Er vad Ni önskar och sänder Er med första lägenhet. Kom ihåg att Fru Shopman och hennes medhjälpare ej sälja hos NK, de handla för Er räkning med samma omsorg och noggrannhet som om det vore för sin egen. Fru Shopman förekommer aldrig innanför en disk hos NK, hon står utanför bland de andra kunderna och handlar med dem. *Varhelst Ni bor - nära eller fjärran - i stad eller på land - ring eller skriv till NK:s »Kundtjänst» eller personligen till Fru Shopman.*

A/B NORDISKA KOMPANIET

Johan Bergman:

Siaren från Mantua.

Högtidstalet vid Vergiliusaftonen den 23 okt.

Romarspråket äger två ord för att beteckna begreppet skald. Det ena är lånat från grekiskan och heter *poëta*. Det andra är av inhemskt latinskt ursprung och heter *vates*. Vi äga knappt något svenskt ord, som helt täcker detta latinska ords begrepp. Det betyder både siare och skald och för de äldsta romarne sammanföllo dessa begrepp. Deras tidigaste poesi, den som bottnar i deras förhistoriska tid och som ännu icke börjat imitera grekerna, var ett slags orakelsång eller religiös ritualsång. Av alla romerska skalder finns det ingen, som i sin diktning mera förenar begreppen »siare» och »skald» och därmed ingen som bättre gör skäl för den äktromerska benämningen *vates* än *Vergilius*, som dock samtidigt är fylld av all grekernas visdom och i grund tillägnat sig deras glänsande språkteknik. Man kan utan överdrift säga, att vad Israels största profeter voro för sitt folk, det var Vergilius för romarne.

Rom har för snart halvt annat årtusende sedan upphört att härska över jordens krets av länder (orbis terrarum). Men här samlas vi ännu 2 000 år efter den romerska nationaldiktarens födelse för att lyssna till hans odödliga sång.

Den tid som såg Vergilius födas — han föddes som son av en enkel lantman i närheten av Mantua, säger hans antike biograf, den 15 oktober det år då Pompejus och Crassus voro konsuler i Rom, d. v. s. översatt på vårt kronologiska språk år 70 f. Kr. — den tiden var i sanning en tid, fylld av stora idéer, stora män och stora händelser. Men det var, i hans ungdom åtminstone, ingen lycklig tid, ägnad för det stillsamma drömmarliv, som han nog helst skulle önskat sig. Det var en blodtid, en järntid, en tid då revolutioner och diktaturer och skräckvälden avlöste varandra i en hemsk följd.

Liksom i våra dagar, efter ett världskrig och efter våldiga revolutionära skakningar, all världen tycker sig känna att det gamla är förgänget, och trevar efter en ny tingens ordning, så genombävades den tidsålder, som upplevde den 500-åriga romerska republikens våldsamma dödskamp, av en stark längtan efter nya himlar och en ny jord. Denna längtan tog mer eller mindre religiös form och allestädes i den antika världen förnams en förbidan efter någon frälsare som skulle förlossa folken ur tjidens nöd. Det var icke allenast kring Zions berg, som man väntade Messias. Även kring Capitolium där de heliga sibyllinska oraklerna förvarades, vilka talade dunkla ord om en ny och bättre värld som skulle komma, kände man samma längtan.

Så en dag efter alla de oräkneliga krig som i oavbruten serie följt varandra genom antikens många sekler blev äntligen den sista makt utom Rom som haft några vapen att lyfta, nämligen det urgamla, av ptoleméerna föryngrade Egypten avväpnat av en ung romares mäktiga hand, och man fick i Rom se, vad ingen sett i människors minne, krigsdemonens tempelport tillsluten — den stod alltid öppen, när det var krig någonstädes i det våldiga riket — och några år senare fick man se ett monumentalt byggnadsverk resa sig på Marsfältet, krigsgudens gamla heliga område: det var *Ara Pacis*, Fredens altare, smyckat av tidens största konstnärer och rest som en symbol av den »världsfred», som nu efter den sista stormaktens avväpning automatiskt hade inträtt. D. v. s. med världsfred menas här allmän fred i hela den dåvarande Medelhavet omkransande kulturvärlden.

Visserligen hade inbördes strider försökts mellan olika maktkrävare i Rom, men inför den allmänna beundran för den underbare unge man, Cæsar Augustus, som avväpnat världen, förlamades moståndskraften. Det saknades icke ens människor, som på fullt allvar i denne alla tiders största fridsfurste sågo inkarnationen av en gud, på Allfaderns bud nedstigen till jorden för att där skapa en ny ordning. Tiden var för övrigt full av Pythagoras' och Platons åter på modet komna reinkarnationsidéer. Redan i Ciceros episod om Scipios dröm framträder den tron, att människoandarna dväljas i en högre värld och därifrån tid efter annan, med långa tidsåldrars mellanrum, inkarneras på jorden för att här en kort tid genomleva det dödliga livet under solen.

Det var dessa filosofiska idéer, nyss förut förmedlade till romarvärlden genom den grekiske filosofen Poseidonios, vars betydelse först i våra dagar av forskningen blivit klarlagd, som i förening med den allmänna hänförelsen över skräcktidernas plötsliga och radikala slut och den lika underbara som oväntade allmänna fredens inträde besjälade siaren från Mantua, som genom dessa starkt inspirerande idéer blev Roms nationaldiktare framför alla.

Livslevande

träder hon emot oss.

Sådan var hon, sådan måste hon ha varit, säga de som redan läst höstens mest omtalade biografi.

Torgny Segerstedt:

Fru Leche får fram den levande människan Ellen Key... Hon begriper Ellen Key inifrån.

Elin Wägner:

Att få en sådan mäktig personlighet som Ellen Key att leva igen och öva sin gamla oroande magnetism är en stor uppgift, och det är en heder för den som fyllt den så som här skett.

Gurli Hertzman-Ericson:

En av de bästa böcker jag läst på länge... en stark och helgjuten bild av människan Ellen Key.

Mia Leche-Löfgren

ELLEN KEY

Hennes liv och verk.

Rikt ill.

6:50, inb. 8:50, halvfr. b. 12:—.

NATUR och KULTUR

Vita Rosen

av

B. Traven

Åter en ny bok av B. Traven, den tysk-mexikanske författaren, som på kort tid blivit ett nytt stort litterärt namn.

Det finns både humor och satir, filosofi och poesi i Vita Rosen. Det är en bok som man har glädje av.

LÄNSTIDNINGEN.

Vita Rosen är en i spännande romanform framställd kulturskildring från Mexiko.

SKÅNSKA DAGBLADET.

Med Vita Rosen har B. Traven gjort en stor insats i litteraturen.

HALLANDSPOSTEN.

— — — under läsningen får man en oemotståndlig lust att gripa tag i författaren, hålla honom fast och tugga honom: — Berätta mer, för du vet ju så mycket.

ARBETARBLADET.

Häft. 4:25, inb. 6:25, halvfranskt band 9:25.

Erhålles i varje bokhandel.

Axel Holmströms Förlag

Ödesdiger inkonsekvens.

Stockholms fattigvårdsnämnd i spetsen för en lagrevision. Kanslisekreterare Moureau, fattigvårdsinspektör Nordfelt, ombudsman Hellichius uttala sig. Anse styvfäderna vara orimligt behandlade.

Till vem »Tidevarvet» än vänt sig med frågan om styvfäders plikt att underhålla sina hustrurs barn har svaret blivit ett och detsamma: »Bestämmelsen härom måste bort!»

Fattigvårdsmännen i Stockholm äro även de första att ivra för den orimliga bestämmelsens slopande, alldenstund de ha synnerligen bittra erfarenheter av det trassel den vållar. En av dessa funktionärer anför bland andra följande färska exempel:

»Ett par makar ta hem hustrurs före äktenskapet födda barn. Det står inte länge på förrän styvfadern kräves på det av kommunen tidigare lämnade uppfostringsunderstödet. Mannen är visserligen arbetare med en för en sådan ganska god inkomst men det hör till historien att även han har ett barn före äktenskapet, för vilket han är ådömd ett jämförelsevis högt månadsunderhåll. Det säger sig självt att han under sådana förhållanden blir desperat när det fordras att han även skall betala för en annan mans barn. Följden blev också i detta fall att äktenskapet efter tre månader upplöstes.»

På den punkten torde således inte komma att råda mer än en mening, när Stockholms fattigvårdsnämnd — enligt vad »Tidevarvet» erfarit — vid sitt nästa sammanträde går att behandla advokat Brantings med flera motion i stadsfullmäktige rörande framställning till kungl. maj:t angående revision av gällande fattigvårdslag. I detta sammanhang påpekas »jämväl de stötande konsekvenser, som inte sällan bli följden av den bestämmelsen, att ena maken har försörjningsplikt mot andra makens barn före äktenskapet. Ofta har denna bestämmelse — heter det i motionen — verkat skadligt, då det gällt ogifta modrars möjlighet att ingå äktenskap. Fattigvårdssamhället, som kanske måste försörja både den ogifta modern och hennes barn, kan blott ha fördel av att modern och mähända något av barnen genom giftermål blir försörjd, men lagens här åsyftade bestämmelse skrämmer ofta mannen från äktenskapet».

»Vid upprepade tillfällen har — omtalar fattigvårdsinspektör *Nordfelt* i ett nu avgivit tjänsteutlåtande — fattigvårdsnämnden vid sin understödsbeviljande verksamhet konstaterat förefintligheten av de olägenheter, som omförmälas av motionärerna och vid flerfaldiga tillfällen har det hänt, att fattigvården i Stockholm i här berörda fall måst träda emellan och lämna understöd enbart för att förhindra slitningar i eljest lyckliga äktenskap.

Önskvärt vore sålunda om stadgandet finge utgå ur fattigvårdslagen.»

•

»Jag tillåter mig — säger fattigvårdens ombudsman *N. Hellichius* — att på grund av de erfarenheter jag vunnit i min praktik beträffande tillämpningen av denna bestämmelse få helt instämma i vad motionärerna härutinnan yttrat. Det vore också enligt min uppfattning lyckligt, därest denna bestämmelse kunde utmönstras ur fattigvårdslagen. Sedan denna bestämmelse blivit känd har det till och med inträffat att mannen såsom villkor för ingående av äktenskap med barnamodern avfordrat fattigvårdsmyndigheten förbindelse att inte avkräva ersättning för underhållet av hustrurs barn före äktenskapet med annan eller andra män. Det måste också finnas orimligt att försörjningsplikten för dessa barn överföres på annan allenast av den grund, att han till åtlydnad av gällande samhällsmoral eller av andra ideella skäl ingår äktenskap med barnamodern. Så länge staten anser familjen såsom en av de celler, vilka grunda samhället, synes det inkonsekvent att hinder för äktenskaps ingående och dess bestånd uppställas på sådant sätt som skett i förevarande bestämmelse.».

•

Bestämmelsen saknar den anda av humanitet, som man nu till dags är angelägen om att framskapa i den sociala lagstiftningen, förklarar *kanslisekreteraren Moureau*. Den är uteslutande av fiskalisk natur. Den har helt säkert åstadkommit mycket större skada för familjelivet, både för makarnas vidkommande och för barnen än som kan mättas med de pengar, vilka man med stöd av bestämmelsen lyckats indriva av motvilliga styvfäder.

Problemet är förfärligt känsligt samtidigt som det är tveeggat och det är svårt att säga från vilken ända det bäst kan lösas. Personligen har jag ingenting emot det danska systemet med s. k. farsbidrag, vilket jag ganska ingående studerat, men ett införande av detta betyder i själva verket ingen större reform, eftersom här tillämpas ungefär samma ordning. Danskarnas kommunala förskott utbetalas således inte — som en del svenska barnavårdsarbetare synes ha uppfattat det — utan att det prövas, om behov till hjälp föreligger, och det till och med för varje månad, om det gäller. Farsbidragen ha emellertid en mycket stor fördel, nämligen att understödet kan komma vederbörande till det så pass raskt, under det att det här i Sverige är en tämligen omständlig procedur för en ensamstående moder, som är i behov av uppfostringshjälp från det allmänna.

— Och barnpensionen, har den ingen framtid för sig i Sverige?

Det har ju talats åtskilligt både för och emot den, men f. n. är den inte aktuell eftersom vår fattig- och barnavård blivit så pass utvecklad att ingen längre skall behöva lida nöd. En barnpension lär komma att medföra oerhörda kostnader för det allmänna, i synnerhet som den hade till följd en genomgripande omläggning av hela fattigvården, ty det skulle ju inte gärna gå att upprätthålla en sådan skillnad, som att barn födda utom äktenskapet erhölle barnpension men legitima barn inom nödställda hem fattigvård. Frågan är väl också, om det inte ändå är socialt riktigt att en välsituerad man drar försorg om sin hustrus i ett tidigare äktenskap födda barn i de fall han vet om dem.

— Men ifråga om de gamla är ju inte mannen längre skyldig att sörja för makans föräldrar, även om hans ekonomiska situation tillåter det. Kan man inte här tala om analoga förhållanden?

— Med denna ålderspensionens bestämmelse är naturligtvis given ett finger även åt barnpensionen. Men som ovan påpekats: fattigvården och barnavården ha numera så stora möjligheter, att en sådan säkerligen är obehövlig, endast de nya lagarna bli snabbt justerade sedan nu den praktiska tillräckligt övertygande avgivit vissa brister.

•

För några år sedan framlade de kvinnliga riksdagsledamöterna motioner angående såväl styvfädernas återbäring av uppfostringsbidragen till deras hustrurs barn som de ensamstående mödrarnas hemortsrätt. Dessa två frågor hänga så intimt samman att det inte går att beröra den ena utan att komma in även på den andra. Att dessa framställningar då stupade berodde på att erfarenheten av lagens vådliga följder ännu inte var tillräckligt övertygande utan att det till och med uttrycktes tvekan från fattigvårdskonsulenternas håll. Varför frågan blivit så pass aktuell nu, fastän lagen trädde i kraft redan den 1 januari 1926, har sin förklaring i detta att barnavårdsmyndigheterna åtminstone i de större kommunerna haft andra stora problem att klara och först på senare året blivit i tillfälle att mera definitivt ta itu med återkrävandet av lämnade uppfostringsbidrag, varvid även styvfäderna erinrats om plikter, som de i en hel del fall inte ens haft en aning om.

»En bok till brädden fylld av sjudande liv, konstnärlig gestaltning och djupladdade perspektiv».

skriver Harald Schiller i St.-T. om

Anna Lenah Elgström:

KVINNOR

Rec. tillägger:

»jämte Selma Lagerlöf vår mest egenartade och fängslande författarinna.»

7:50

BONNIERS

Kultur, konst, litteratur, handel och näringar börja i fredens hägn blomstra, och i bortåt 50 år är den märklige man, som åstadkommit den stora freden, utan yttre härskarprål, utan hovstat, blott i republikens ämbetsfunktioner som förut — men i verkligheten statens ledare — verksam som organisatör av nya kulturanordningar i det vädliga världsriket, tills han dör mätt av levande, allmänt vördad och så gott som förgudad av hög och låg, år 14 e. Kr.

I ett väldigt mausoleum vid Tiberstranden gravsattes hans stoft och en stor inskrift förkunnade för samtid och eftervärld i korta lapidariska satser, dock ganska blygsamt enkla, enligt hans egen önskan, hans underbara historia.

Det är intrycket av Augustus och hans gärning som för alla tider återljuder hos den skald, som romarne voro ense om att betrakta som sin största diktargenius, författaren av dess under hela kejsartiden så högt beundrade nationalepos Aeneiden eller »Sagan om Aeneas» (romarnes föregivne mytiske stamfader, en ättling av det gamla Trojas kungahus, vilken troddes efter fädernestadens undergång ha fått ett gudomligt löfte om ett nytt hemland i Italien, dit han, efter mångahanda mödor och äventyr äntligen anländer och där han grundar ett litet rike, som småningom växer ut i tidernas fullbordan till det romerska världsväldet).

Detta litteraturens mästerverk är alltigenom ett förhärligande av *pax Romana*, den romerska världsfreden, med dess nya världsordning.

Det stora verket blev nästan omedelbart efter dess utgivande en bok som sattes i händerna på den uppväxande ungdomen — det fanns talrika skolor i denna kulturfyllda tid[1]) — och det blev inom kort nästan vördat som en religionsurkund. Detta gäller i synnerhet dess sjätte sång, där författaren låter sin hjälte, Aeneas, besöka de dödas rike och där skåda och höra underbara ting. Han får se Styx' vatten och Karons färja, glömskans flod, Tartaros, de fördömdas boning och Elysium, de saligas hemvist, i samband varmed upphöjda religiöst-moraliska läror utvecklas, ägnade att verka folkuppfostrande. Liksom Iliaden och Odyssén voro grekernas bibel, där ungdomen hämtade sin sagoskatt, mannaåldern sin visdom och ålderdomen sin sista tröst, så blev Vergilius Aeneid för det romerska rikets allt mer latiniserade befolkning dess heliga skrift. I Elysium låter skalden Aeneas möta sin framlidne fader, vilken visar honom hela raden av hans efterkommande — de belunno sig där och skulle i sinom tid reinkarneras — ända till Augustus och profeterar om Roms blivande historia, som passerar revy i storslagna syner.

De som skulle ånyo inträda i jordelivet, fingo — heter det — dricka ur Lethes flod före varje sådan inkarnation, glömska av sitt förflutna. »Annars hade de ej kunnat förmås att åter underkasta sig jordelivets elände.» Därför minnas vi människor under vårt jordeliv ej vårt förflutna. Den gamle fadern slutar sin exposé med ett programuttalande, som säkert återger det bästa av Augustus' och hans omgivnings världsfredstankar. Det lyder så här, om jag fritt tolkar det på svenska:

»Andra med smidig konst skola giva
en ande åt bronsen — — —
Du skall råda med makt över folken,
romare, minns det!
Detta skall vara *din* konst: bjud fred,
bjud ordning i världen,
mild mot besegrade var, men slå ned
all trotsande våldsmakt!»

Detta är Aeneidens kärna. Vid den lärdomen växte i fyra århundraden hela det romerska västerlandets ungdom upp. Detta är den romerska fredens program. Rom skulle vara världens stora ordningsmakt. Till dess rättrådiga domstol skulle folken komma med sina tvister, vilka skulle avdömas enligt den släkte efter släkte allt mer fulländade romerska rättens grundsatser.

Den idé, som låg till grund för Aeneiden, var storslagen, värdig det världshärskande folket och den stora tid, under vilken verket diktades. Dock — bredvid episoder av den högsta skönhet finnas även stycken, som verka öde och tomma; men man bör ihågkomma, att den stora dikten ännu var ofullbordad vid skaldens bortgång. Med den stränga självkritik han utövade skulle han säkert strukit och ändrat åtskilligt om han fått leva. Den antike biografen förklarar, att han på sin dödsbädd — han dog år 19 f. Kr. vid knappt uppnådda 50 års ålder — ålagt sina vänner att bränna Aeneiden, men att Augustus förbjöd utförandet av denna den blygsamme diktarens yttersta vilja.

Vid sidan av Aeneiden ha Vergilius' tidigare verk nästan förbleknat. Men Georgica (»Jordbrukets sånger») är ett självständigt och i sitt slag fulländat verk. Här sjunger lantmannasonen i höga toner lantbrukets lov, och de två episoder, som på läsaren göra starkaste intrycket, nämligen skildringen av Italiens natur och skildringen av en lantmans mödor och glädjeämnen, höra till världslitteraturens kostliga pärlor.

[1]) I den lilla provinsstaden Pompeji (som gick under, överregnat av Vesuvius aska år 79 e. Kr.) finner man på mer än ett ställe av skolgosshänder inkratsat på husväggar Aeneidens' begynnelseord *Arma virumque cano* etc. De stå på så låg höjd över gatan, att man kan förstå, att det varit rätt små parvlar som varit gärningsmännen. För en senare tid av antiken betygas Aeneidens' fortfarande läsning i skolerna av Augustinus († 430 e. Kr.) som i sina självbiografiska »Bekännelser» berättar om sitt intryck av denna läsning.

Drömmaren i Lund.

»Låt mig få min dikt färdig innan aftonrodnaden kommer.»

Titeln »Det osynliga bygget» på urvalet av Arnold Norlinds efterlämnade dagböcker har en djup mening och riktighet som sällan titlar. Detta därför att läsaren här följer just den hemliga själens byggnadsverksamhet, varigenom hans livserfarenhet och visdom danades, det vill säga allt detta som han sedan testamenterade oss i »Från min veranda». Om det är möjligt har därmed den boken fått ännu mer auktoritet, sedan man fått se hur han genom hela sitt liv samlade till den, drog ihop byggnadsmaterial.

Emilia Fogelklou berättar i sitt lilla biografiska företal som leder upp till studenttiden då dagboken började, att Arnold Norlind var ett söndagsbarn. Synsk var han också, som sådana sägas vara. I hans söndagsrike hade den synliga och osynliga världen sammansmält till ett, där gingo inga gränser mellan drömmen och påtaglighet. Han upplevde en melodi, krusningen av ett leende hos en mötande, en blomma, en solstråle, skuggan av en flygande fågel eller ljuset från en stjärna så att han medels dessa vardagliga ting fördes in i världar annars stängda och sammanhang annars dolda. Han kände »det lugna, lyckliga liljefina tillståndet, när själen är som en utbredd duk i solskenet», han förvånade sig över att man på en kvart »kan genomdrömma en hel sommar» men han fick också uppleva besvikelsen, när man drömt om våren under natten och så på morgonen går ut och finner träden ännu kala.

Ett söndagsbarn var han också i den meningen att så många av de önskningar, han skrev ner i dagboken, blevo uppfyllda senare i livet. Han som alltid önskade att kunna få föra människorna in i sin lyckliga värld, han som bad att »hans stråle skulle få lysa upp ett hörn av en mörk kammare», fick också utföra denna tjänst.

Han längtade efter att få ge gestalt åt sina visioner, han ville skapa och förmedla som en konstnär vill.

»Låt mig få tala, dikta det stora ljusets sånger, vara det stora ljusets härold! Låt mig få min dikt färdig innan aftonrodnaden kommer, men låt mig då få följa med det stora ljuset på dess färd till de sanna solljusa länderna!» Så bad han och den som känner vad som sedan kom, vet att hans önskan blev beviljad.

Ynglingen drömde om att en gång möta fullkomlig förståelse hos en kvinna, om att få »ett hem med öppna dörrar där många gå ut och in utan stelhet men som till ett uppfriskande» — även detta blev verklighet.

Väl kostade hans önskningars uppfyllelse ett långt högre pris än han i sin ungdoms lyckliga och arbetsfyllda dagar kunde ana. Men sjukdomen slog honom, hans bana blev bruten, han fick som den lilla sjöjungfrun betala med stumhet. Men till slut vann han sin plats bland dem vi gå till med fullkomlig tillit, bland dem som alltid ge oss insikt och tröst.

Sedan man läst dagboksutdragen till slut, måste man sätta sig ner att med djup förvåning begrunda det faktum att allt detta tänktes och skrevs och upplevdes i det Lund, där Bengt Lidforss var en dominerande figur. Medan lundabohemen kring honom levde sitt fria liv, lycklig i sin barnsliga förnekelse av allt som icke kunde läggas under mikroskop, road av att göra kvicka epigram över det som varit högt och heligt, gick där i Lund en ung man som »lutat sig ner och kysst mystikens ros», en ung asket bland dem som levde livet fullt och helt, så kallat, en drömmare bland hädarna av drömmar, en människornas älskare och tjänare, en madonnadyrkare. *Då* kunde han icke sätta in ett motinflytande som märktes, men hans tid kom i alla fall till sist. Det stilla suset i hans dagbok hörs ändå längre än den vassa sågklingans vinande i de biologiska kåserierna.

E. W.

Det osynliga bygget.

Ur Arnold Norlinds dagböcker.

Varför mogna dessa människor så tidigt? Solen lyser på dem; de leva i lycka. Mörkret höljer dem; de leva i bitter sorg. Så skulpteras gudsbelätet ut. Likväl — varför mogna dessa människor så tidigt? Som vårblommor bland smältande snö?

Tiden behöver dem. Tiden behöver också vårblomman bland den myckna snön.

Men varför då dessa människor som mogna så sent? De gå en lång väg — en tung väg. Inga faror omge dem, bara tystnaden; ingen stor glädje möter dem, bara tystnaden. Men så kanske de se solen bryta ur molnen och de sträcka ut armarna och — Då leva de. De leva som sommarrosor, solrosor, höstblommor. Men varför finnas då sådana? Så sent mognade?

Tiden behöver dem. Tiden behöver också sommarrosor, höstblommor.

Jag har också sett några andra människor som ha förundrat mig. Sådana som leva intensivt, febrilt. Och deras tid förstår dem inte. Endast en sen, sen tid blir deras värde varse. De äro föregångsmän, och de leva ett rikt, men otacksamt liv bland blinda bröder. Men *varför* skall då sådana finnas på jorden? När de inte passa in i sin omgivning?

Tiden behöver dem. Tiden behöver föregångsmän.

Här finnas så många solmänniskor. De strö ljus ut, strålar ljus ut, fylla alla vrår dit de komma med skinande ljus. Och all den glädje de giva! Behöver tiden också dem?

Tiden behöver dem. Den behöver mycket sol.

Men alla dessa dystra mörkmälare då? Sådana finnas också många. De gå som i ständiga klippland, där solen är utestängd, där skogarna hänga dystra, ruvande på egen fasa, hävande av hemliga brott. De leva inom sin egen krets och komma aldrig ur sitt förtrollade landskap, som de själva skapat åt sig. Men vad världen skulle vunnit, om inte dessa funnits?

Nej, nej, tiden behöver också dem. Den behöver sorg och dösskugga likasväl som sol och glädje.

Tiden vill finna oss alla som skapare.

* * *

Det var något, som nästan blev visshet, en lyckflig visshet, hur det var så kunde jag inte få för mig att det inte var sant. Om jag ville vrida mig från det så gick det inte. Det var detta: allt vad vi allra som innerligast sträva efter och åtrå, det *bli* vi, det få vi. Åtrå vi lyckan, livet, odödligheten, åtrå vi alla de gyllene frukterna, *så faller det i vårt sköte.* Ofelbart. Hemligheten ligger i att alltid bevara denna heliga eld, att aldrig slockna i vår åtrå, att aldrig *låta sig kvävas.* Det är det trons hemlighet, ligger, tron som kan försätta berg efter vad man säger. Ty tron är väl just en sådan åtrå. Eljest vet jag inte vad som menas med tro.

* * *

I dag är det ett sådant lyckligt och klart lugn över mig. Nu känner jag mitt liv som en frambrusande symfoni — lugn och klar. Livsgåtans lösning är enkel: arbeta med vad du har för händer, arbeta alltid intensivt med det som ligger för dig, och alltid, alltid skall det hända att du finner *mer* än vad du sökte. Det är den klara enkla linjen, så finns det ju förstås ett oändligt antal av sidoförgreningar som gör att gåtan komplicerar sig något. Men den största vägen ligger ändå för oss — mitt i vildmarken — och så gäller det bara att *känna,* känna solen och det blå och ta arbetet som det närmaste och säkraste medlet till välsignelserna.

A, vad jag har sett *litet* klart. Vad jag har gjort mig möda med att liksom klättra uppför — storma Olympen. Det är som en flod som söker sig genaste vägen till Oceanen och så envisas om att gå över höjderna. Det går aldrig, det är förspilld möda. Floderna gå aldrig genvägar. De sträcka sina armar till höger och vänster och omfatta mycket land. Men fast de så slingra sig, så är ändå målet ofelbart: den stora, blå brusande Oceanen.

Det är den första juni i dag och en *ny* sommar står för dörren. En hel rik sommar. Nu skall jag vara aktsam om tiden — alla dagarna skall jag betrakta som vänner, som jag aldrig mer finner tillbaka. Man måste ge dem så mycket, så mycket man kan.

* * *

Det var ett ord, som riktigt brände mig; *för hela livet.* Det är den synen jag nu har att alltid bedöma allt efter en så hög ståndpunkt. Det som skall gälla måste vara det *högsta.* Och alla förbindelser jag vill knyta till måste vara för *hela* livet. Det får inte vara något av episod bara. Det är min evighetslängtan, som också tar sig sådan form. Jag känner att det beror så mycket på en själv och *vill* man kan man hålla allting kvar. Jag *vill* ha allting för livet, *hela* livet. Men hur skall min själ kunna finna sin motpart?

* * *

Nu står jag här och ser ut hur solen går ner, den klara februarihorisonten gulnar, havets breda band ligger där vid randen. Hur kan jag beskriva det lugn som speglar sig kring mig! Varför får jag inte lov att låta mitt väsen strömma ut — i alla själars land? Molnen seglar så lätt — de tycks mig ha det så gott — luftens goda andar. Låt mig få vara en själarikets gode ande, jag vill vara där jag kan ge mig åt alla — och strömma och strömma — och strömma som molnen.

Nu har solen gått ner.

Säsong-Nyheter

Senaste mode och förnämligaste utförande till moderata priser i

Pälskappor, Garnityr

BRÖDERNE ELMÉR
Grevturegatan 24 A. 2 tr.
STOCKHOLM
Tel.: 77695, Norr 5781

Största sortering
av
Ulstertyger, Kapptyger, Dräkttyger och bättre Klädningstyger i ylle och siden.

Särskilt rek. de för hösten så moderna ulster- och kapptygerna i Tweed, varav finnes ett storslaget urval.

DAVID SÖDERMAN
KLÄDESHANDEL • STOCKHOLM
DROTTNINGGATAN 22

Damskrädderi
och Ateljé för Klänningssömnad
TEGNERGATAN 1, 2 tr., STOCKHOLM
Telefon 9581
(Hållplats för Spårvägslinje 1 och 6 och Busslinje 55)
Emottager beställningsarbete å all sömnad, som hör till första klass damskrädderi och klänningsateljé. Välgjort arbete och humana priser.
Ruth Gustafson.

Det största strumpurvalet erbjuda våra 6 specialaffärer

Bredenberg & Co
Hamngatan 30
Hamngatan 16
Drottninggatan 54
Kungsgatan 39
Humlegårdsgatan 7
Hornsgatan 64 A

För

Fogelstad-förbundare
och deras vänner
står
MEDBORGARSKOLAN
öppen närmast under nov. —dec. för tillfällig vistelse vila och rekreation. PRISET detsamma som vid årsmöte.
FORFRÅGNINGAR ställes till skolans husmor, fröken *Ruht Gustafsson* pr. adr. Fogelstad *Julita*, tel. Julita 41

Vi stå till tjänst

BABYLÅDAN

Babylådan
Innehåller gott hälsobröd grahm. av hårda kvalitetsvarl till 10:00 & 15:00 kronor sändes mot postförskott.
Hälsingborgs Linneaffär
S. Förstadsgatan 2. Malmö 61, Tel. 48 12

BEGRAVNINGSBYRÅ

A.-B. Begravningsbyrån STANDARD
är
»Sjukkassornas Begravningsbyrå»
och håller därför **de lägsta priserna.**
4 KORNHAMNSTORG 4
Tel. 40 81, 40 82.

BILSKOLA

Lär Eder köra bil
i Hedlunds bilskola
invid S:a Bantorget. Folkungagatan 60
Bekväma villkor. Tel. Söder 128 33

ELEVSKOLA

ELEVER
erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning, även som mönsterkonstruktion.
ELLEN LUNDBERG
Birger Jarlsgatan 39, 4 tr. Tel. 15 50

HANDSKAR

Vantar och strumpor i rik sortering.
HANDSKAR sentar. Strumpor uppmaskas. **På en dag**
Anna Ohlssons Handskaffär
Grevtureg. 9 (snett emot Tattersall).
Presentkort — Telefon 764 92

HEMSLÖJD

Beställningar mottages å alla slags handvävnader till billigaste priser. *Mattor* i olika kvalitéer. Bredd intill 4 meter.
Sjöströms Hemslöjdsaffär
Karlavägen 69 Tel. Ö. 92 98

HUDMEDEL

Det bästa, effektivaste och behagligaste medlet för hyns vård är
Landéns LavendeltinKtur
Fås överallt!

KONSTSTOPPNINGSATELJÉN

MALMSKILLNADSGATAN 9
Telefon 11624
Expeditionstid 9—6. Lördagar 9—4.
Konststoppning. Lagning av orientaliska mattor, schalar, kollms och silkesstrumpor.
Ring 11624 så hämtas vi!

MANUFAKTUR

Välsorterat lager av
Kapp-, Dräkt- o. Klädningstyger i siden, sammet, ylle och bomull.
MANUFAKTURMAGASINET
59 Sibyllegatan 59
(Hörnet av Karlavägen) Tel. Ö. 09 45

MUSIKAFFÄR

Centrala Musikaffären
Drottninggatan 73 — Tel. 3205
GRAMMOFONER och SKIVOR
Klassiska noter, Moderna schlager
Musikinstrument och strängar.

OPTIKER

Glasögon Optiker BJÖRNÖ
58 ODENGATAN 58 (vid Odenplan)
Enda specialaffär i Vasastaden.
OBS.! SVENSKA AFFÄRSMÉTODER.

Parfymeri AROMA
Kungsgatan 13

RAM- OCH SPEGELAFFÄR

J. L. LARSSONS EFTR.
Knut Nystrand
Södermannagatan 8, Stockholm
Rekommenderas
Låga priser. Tel. Söd. 30914

TRIKÅATELIER

Önskar Ni en verkligt vacker och välsittande Jumpers eller Klänning i trikå. Beställ den med förtroende hos oss, vi utföra allt till belåtenhet.
Trikåatelier LAMBERTZON
Jakobsbergsgatan 28. Tel. 71 93.

TVÄTTINRÄTTNING

Den omtänksamma Husmodern
vändar sig alltid till
LUNDA Tvättinrättning
Telefon: Drottningholm 20 och 190.

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1930 sin åttonde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 1 nov. 1930 — N:r 44

Prenumerera
på TIDEVARVET för år 1931.
Pris 6 Kr. per år.

FRÅN TVÅ FÖNSTER

Oppet brev till fru Wägner.

(Forts. från sid. 1).

tans, det låter redan älskvärdare. Den som har distans har också tid och ro till att överlägga, har mod och tro på framtiden. Men ser ni, detta är omöjligt för oss. Nuet är för oss så bjärt, så hårt, så obönhörligt, att vi genast måste ta ställning därtill. Det är ju inte med flit. Vi vilja det icke. Hur många är det icke som längta efter ro. Men de måste slå ifrån sig, de måste kämpa för att icke bli uppslukade. Det är ett faktum som jag alls icke konstaterar »med märklig belåtenhet». Men det är nu en gång ett faktum.

Nu gäller det att fastställa något mycket viktigt. Vem menar jag då jag säger *vi?* Nu vill jag uttrycka mig mycket försiktigt: vi, det är de som vilja gå framåt. De andra äro de som vilja gå tillbaka. Alltså: till höger, eller till vänster.

Där ligger nu den största skillnaden mellan oss bägge. Ni säger: mellan två diktaturer. Jag säger: mellan höger och vänster. Det kan hända att ni får rätt, det kan hända att utvecklingen går mot flera diktaturer. Men så långt ha vi för ögonblicket ej hunnit. Låt oss tala om det som är.

Vi ta Österrike. I detta lilla land, som har så farligt läge i Europas medelpunkt, speglar sig dagshistorien som på en politisk teater med genial regi. Ni vet ju att allt som i Österrike hör till vänster — alltså den österrikiska socialdemokratien, ty det kommunistiska partiet lönar sig icke här att tala om, står på parlamentarisk grund. På den sidan rättar man sig strängt efter demokratiska principer. Om här hotar en diktatur, så är det en fascistisk diktatur, hemvärnens diktatur. Naturligtvis föres kampen under slagordet: mot bolsjevismen. Men ordet bolsjevism har många tolkningar. Vår utrikesminister och forne president, prelaten Seipel, finner det vara bolsjevism, när skolan icke är konfessionell och äktenskapet icke upplösligt. Skratta icke, jag hänvisar till ett tal, som den högvördige hållit

Svar till fru Lazar.

(Forts. från sid. 1).

program till Europas tillfrisknande arbetas ut och genomföres. En ny problemställning och kampställning måste komma in, en helt annan än den ni anger som den enda. Det kan hända att de gamla mellanpartierna icke förstå sin ödestimma; förlägenheten i deras press är icke bara ett österrikiskt fenomen. Men den gamla partigrupperingen är icke evigt bestående. Vi ha ännu rätt att hoppas på att folkens livsvilja, ty det är den det kommer an på, skall söka sig de nya former som tiden kräver och gå fram genom och tvärs över de nuvarande, undergångsvarslande stridsställningarna.

Den skandinaviska folkgruppen har andrum ännu en stund. Den kan lösa sina sociala problem och kämpa sin inbördes intressekamp och ändå ha tid och intresse över. Denna förmån betyder detsamma som en förtroendepost, ett hedersuppdrag i världen. Från vårt håll borde nu komma initiativ till en ny europeisk politik, en kraft borde utgå från oss, överdåd, heroism. Här skulle demokratien förnyas och en helt ny metod för folkens sammanlevnad tas i bruk som ett exempel. Men för närvarande ha vi inte så mycket att peka på. Kanske det inte alls blir hos oss med våra gammaldags försvarsutredningar som det nya kommer upp. Det händer underliga ting och många gånger har jag trott, att Österrike, trots allt, med allt, skall bidraga mer till lösningen av våra stora sammanlevnadsproblem än t. ex. Sverige.

Ja, kära fru Lazar, jag är rädd att vi inte kunna övertyga varandra. Jag tror det vore nyttigt för oss båda två att byta utsiktsplats för en tid, ni borde sitta i ett svenskt fönster för ett år och jag bakom en ruta i Wien. Ska vi pröva?

Er *Elin Wägner.*

Sagan om Aeneas.

(Forts. från sid. 1)

Lethefloden det var, som den fridsälla nejden förbiflöt.
Vimlande skaror av folk där svävade kring uppå stranden,
som på en blommande äng en bisvärm surrande söker
blomster av skiftande färg och kring liljornas blåndande vita
kalkar trängas med flit, hela fältet surrar och susar.
Häpen vid synen han står, Aeneas, och spörjer om skälet
varför de trängas där och vilka de äro, de många,
vad för en flod där går, på vars stränder de ivriga samlas.

Fadern svarade då: »De andar, dem ödet har tilldömt
äta ett liv på vår jord, de få dricka ur floden där nere,
Lethe den heter: dess dryck ger glömska av allt det förflutna.»
»Huru, o fader? Säg! Kunna somliga andar önyo
nalkas de levandes land för att åter av jordiska kroppar
tyngas och hämmas? Kan stoftets begär så gripa de arma?»
»Det skall jag säga dig, son, att du ej må stanna i undran»,
sade Anchises då och förklarade allt i dess ordning:
»Jordens och himmelens rund och det genomskinliga havet,
månens lysande klot och solens och stjärnornas även,
allt har en levande själ, en tänkande ande besjälar
hela vår synliga värld och leder och bor i dess byggnad.
Därav är människors släkt framskapad och fänad och fåglar.
Eld är den livets kraft, som dem alla besjälar, av himlens
lågor är livets frö, men dödens frö är av stoftet:
lemmarna äro av stoft och förslöa den levande själen:
därav fruktan, begär och förtvivlan och fröjder, ty etern
genomblicka de ej, liksom stängda i fängelsemörker.
Ja icke ens när de dött och det jordiska ljuset försvunnit,
äro de kvitt allt ont, ty kroppens besmittelse långsamt
viker ur frigjord själ. — — — Efter långliga tider dock åter
kommer en dag, då ej mer av stoftets besmittelse fläckad
endast av eter och ljus består den himmelske anden.
De, som därnere du ser, efter tusen välvande årsvarv
kallar en gud nu fram i flock till lethiska floden,
glömska ger drycken ur den, och glömma de måste, ty annars
ville de aldrig på nytt gå in i ett kropparnas fängsel.»

Talet han slöt. Och sin son med den visa Sibyllan i följe
förde han med sig dit ned genom svärmen av svävande hamnar:

»Se nu, lyssna och märk! Jag vill skildra dardanernas framtid,
visa dig raden av dem, som en gång dina ättlingar kallas.
Den, som du tydligast ser, den unge, som håller i lansen,
han står närmast i tur att nå till de levandes länder,
blod av ditt blod, men född av italisk moder-till världen.
Silvius — så blir hans namn — en alban, din senfödde ättling,
fader för kungars rad, som härska i Alba, det långa.

Morfadern följer därnäst Marsättlingen Romulus — — —
Ser du på hjässan fäst hans dubbelfladdrande hjälmhatt?
Han skall grunda det Rom, som till världens gränser skall råda,
Rom, vars befästade mur sju berg skall värna och omge,
Rom, en hjältarnas mor, så stolt som gudarnas moder.

Andra med konst mer mjuk skola giva en ande åt bronsen,
skapa — det tror jag dem om — livslevande bilder i marmorn,
Du skall råda med makt över folken, romare, minns det!
Din konst denna skall bli. Bjud fred, bjud ordning i världen!
Skona den ödmjuk är och de övermodiga nedslå!»

Nu när Anchises' tal till sin son och Sibyllan var lyktat,
dter han vandrarna för, vid averniska porten de skiljas.

Några böcker.

(Forts. från sid. 3)

inte alltid vara karl för sin hatt men han är ju också författare till yrket och står kanske därför den vekare hälften av människosläktet närmare än andra män. Hjältinnan, Anna Ribbe, däremot är en helt trovärdig och intagande liten person vars öden vi följa med intresse och sympati. Bokens egentliga brist ligger på kompositionens område. Den är litet för löst sammansatt, handlar om för mycket och förlorar sig som sagt esomoftast i de blåa dimmors sken. Stilen är berömvärt ledig och smidig och man önskar den talangfulla författarinnan välkommen igen med ett litet fastare grepp om det hela.

E. W—ns.

Martin Koch: »Svart på vitt», Lindblad.

Ivan Oljelund: »Allvar och löje», Lindblad.

E. W. Olson: »Black Bottom», Norstedt.

Py Sörman: »Den blå lyktan», Bonnier.

Reklam-prenumeration.

Under Nov. och Dec. kostar veckotidningen

Fönstret

endast 1 kr.

Sänd beloppet pr postgiro 51718 eller i frimärken till *Fönstret, Centrum, Stockholm,* och Ni erhåller tidningen i utgivarekorsband. Prenumerantsamlare antagas över hela landet. Goda provisionsvillkor. Är Ni bosatt i Stockholm ring då 7 75 eller 77 75 och prenumerera! För det oerhört billiga priset av 1 kr. får Ni även *ett värdefullt julnummer.* Prenumerera även åt edra vänner!

Fönstret Redaktör och ansvarig utgivare: *Bernhard Greitz.* Redaktionskommitté: Hugo Lindberg, Sven Stål, Josua Tillgren och Uno Ahrén.

på ett katolskt möte i Rhenlandet. I så fall äro ni i Sverige alla bolsjeviker. Det finnes också tillräckligt många som finna det vara bolsjevism att bygga arbetarbostäder och förse proletärmödrarna med spädbarnsutstyrslar. Detta har nämligen staden Wien gjort och det är skälet till att vår inrikesminister, furst Starhemberg, kallar staden Wiens finansråd, Breitner, en asiat vars huvud bör rulla i sanden. Ni bör förstå, kära Elin Wägner, att man under sådana förhållanden har svårt att vara objektiv. Objektivitet är också en lyx.

Vad rör det sig om egentligen? I Österrike, där alla reaktionära, även de borgerliga demokraterna, äro antimarxister har man det redan klart för sig, men det kommer också att visa sig på andra håll. Det rör sig om en kamp mot alla, ja, mot alla organiserade arbetargrupper. Översätt ordet: antimarxist med arbetarfientlig. Då veta alla för vilka socialismen är viktig, var de stå.

Ser ni, detta, och endast detta, uppfyller mig med »märklig belåtenhet». Icke läget sådant det är och icke kraschen som jag väntar på utan helt enkelt situationens ofantligt enkla klarhet. Nu spelas äntligen med öppna kort. Om än sjukdomen är aldrig så svår, har dock den uttalade diagnosen något befriande, eller hur?

Ja, mellanpartierna. För att åter ta Österrike som exempel: de veta varken ut eller in. De springa omkring som vilsna får, det är, vid Gud, sant. Detta är icke bara min personliga mening. Det är ett faktum, om vilket man kan övertyga sig genom att läsa vår borgerliga press, vars ledare icke innehåller annat än spaltvis med förlägenhet. Det som icke sammansmälts i ett litet block, det upplöses obarmhärtigt och uppgår i de stora partierna till höger eller vänster.

På slutet skriver ni i er artikel en vacker sats om det trofasta, obevekliga mänskliga hjärtat. Tillåt mig ännu ett litet kätteri: vem tänker på det mänskliga hjärtat, när den mänskliga magen är tom, den mänskliga lungan full av tuberkler och den mänskliga hjärnan full av förtvivlan och bekymmer? Förlåt mig min bitterhet, jag mötte i dag en arbetslöshetsdemonstration.

Jag vet att ni förstår, varför jag har skrivit detta brev, som blivit till en hel artikel.

Eder *Maria Lazar.*

Wien oktober 1930.

Sköljkannor
Maggördlar
Grossessgördlar
Aderbråcksstrumpor
samt alla slags gummivaror
m. m., m. m.
Telefon: "Instrument-Kifa"
KIFA
KUNGL. HOVLEVERANTÖR
31 Regeringsgatan 31

föräldrar, lärare, läkare
kunna icke underlåta att ta del av de synpunkter som framläggas i
GÖR OSS FRIA
av Hans Zulliger
Pris 4: 25
och
ETT SEXUAL-PROBLEM
av Alfhild Tamm
Pris 2: 25
Tiden

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
1 text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1930
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.